

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reginonis Abbatis Prumiensis Libri Duo De Ecclesiasticis Disciplinis & religione Christiana

Regino <Prumiensis>

Parisiis, 1671

Notæ Ad Rhabanum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14622

¶ APPENDIX, randi causa fuit eruditissimo Archiepiscopo Tarracoenfi Antonio Augustino. Is enim lib. 11. de emendat. Gratiani dialogo xv 11. Gratianum emendare in hoc loco conatus, existimat Albinum, ad quem epistolam illam Nicolai scriptam esse legebat, eundem esse quem alij Januensem Archiepiscopum, alij Jovanensem Episcopum vocant. Sed ut finis tandem imponatur tantæ discordiæ, constituenda est vera lectio. Scripta igitur fuit epistola ad Adalvvinum Juvavensem Archiepiscopum, ut fidem facit codex MS. Reginonis, tum etiam vetus canonum collector anonymus MS. in bibliotheca regia. Juvavum autem idem esse ac Salzburgum notius est quàm ut testimoniis egeat. Adalvvinum portò tenuisse cathedram Salisburgensem constat ab initio pontificatus Nicolai; & anno DCCC LXX. interfuit Concilio Colonienfi. Viennæ sanè nullus hac tempestate Archiepiscopus fuit Albinus neque Adalvvinus. Ado enim successit Agilmaro anno DCCCLIX. & obiit anno DCCCLXXIV.

NOTÆ

AD RHABANUM.

Petrus Stevartius, qui primus hanc epistolam vulgavit, ita edidit: *Dilecto fratri Heribaldo Alcedronensi antistiti Ab. Rhabanus &c.* haud dubiè quia ita scriptum reperit in vereri codice. Vocem autem illam *Ab.* in margine interpretatur *Abba*. Verùm hæc interpretatio admitti non potest, cùm Rhabanus tum Abbas non esset, sed Archiepiscopus Moguntinus. Itaque vox *Ab.* superflua est in hoc loco, rejiciendâque inter errata librariorum. Ob eam causam nos illam sustulimus.

PITTATIO] Apud Stevartium legitur *petratio*, pro quo ipse reposuit in margine *pittatio*. Neque dubium ullum est quin ita legi debeat. Zacharias Papa in epistola ad Theodorum Episcopum Ticinensem: *Pittacium quod nobis tua veneranda fraternitas obtulit.* Idem in epistola cxlii. inter Bonifacianas: *Continebant enim capitula in pyctacio ab eis porrecto &c.* Et alibi sæpissime. Propterea, nos retinimus in textu emenda-

tionem quam Stevartius appofuerat in margine. Quis enim nescit etiam vetustiffimorum codicum auctoritate falsiffimas lectiones afferi?

CUNRADI COMITIS] illius haud dubiè qui nobiliffimus dicitur in Capitulis Karoli Calvi tit. x. ubi Sirmondus conjicit eum Judith Reginae fratrem fuiffe.

PRINCIPUM NOSTROR.] Lotharij, Ludovici, & c. 4. Karoli. Intelligit autem pugnam Fontiniacensem; ut statim inde colligitur, & Regino docet.

GREGORIUS PAPA] lib. vii epist. 53. ut admonui. c. 10. mus in margine. Integer autem hic locus non habetur in vetustiffimo codice MS. bibliothecæ regiæ neque in antiquis libris MSS. quos vidit Thomas Jamesius. Extat tamen in antiquiffimo libro Pauli Diaconi, qui nunc servatur in bibliotheca monasterij sancti Germani de pratis. Verùm codex ille Rhabano antiquior non est.

ID EST EX REB.] Puto locum illum ita legendum esse: *Sacramentum corporis & sanguinis Domini ex rebus &c.* c. 33.

SANCTIFICATIONEM] In editione Stevartij legitur *sanctificationem [&] salutem*. Haud dubiè studiosus ille qui glossematis suis ista turbavit, supra lineam addiderat vocem *salutem*, ut hinc *sanctificationem* explicaret. Nunc nos illam expunximus ut inutilem & superfluam. Idem, ut ego quidem arbitror, paulò post vocem *esse* scripserat super voce *fieri*, ut ista ultima reduceretur ad tempus præfens. Sic enim malebat studiosus ille.

IDEM ESSE QUOD] Lacuna heic erat apud Stevartium, qui eam admonuit extare in MS. exemplari. Nos illam certiffimè supplevimus ex præfatione anonymi à Cellotio editi.

E G I L U M A B B] Prumiensem, qui dein Archiepiscopus fuit Senonensis, ut admonuimus in præfatione. Errant enim qui ista referunt ad tempora Eigilis Abbatis Fuldenfis.

DE EBONIS] Huic Heribaldinæ quæstioni occasio- c. 34. nem præbuit controversia quæ tum in Gallia incaluerat ob Clericos ab Ebbone Remensi Archiepiscopo ordinatos postquam depositus fuerat in synodo habita

apud Theodonis villam. Ratio dubitandi an eorum ordinatio valida esset ex eo petebatur quòd ea peracta esset post dejectionem Ebbonis. Certum enim erat non potuisse illum ordinationes Presbyterorum ac sequentium ordinum peragere si legitimo iudicio dejectus fuisset. Itaque Clerici Remenses, quorum valde intererat ut ista irrita censerentur, aiebant vi factum id esse & Ebbonem juxta decreta sanctorum patrum nullatenus damnari potuisse *in synodo apostolica auctoritate non convocata neque ejus legatione roborata*. Addebant illum tolerasse hoc suum infortunium quandiu Ludovicus Pius, cujus studiis oppressum esse Ebbonem aiebant, superstes fuit, eo verò defuncto restitutum ab Episcopis Gallicanis fuisse in synodo apud Ingelheim congregata auctoritate apostolica & præceptione Lotharij Imperatoris, & ab eodem Lothario seu à præfato Concilio ad sedem propriam remissum fuisse, ibique v i i i. Idus Decembris receptum fuisse ab Episcopis suffraganeis Ecclesiæ Remensis. Ebbonem postea, non putantem restitutionem suam habere firmitatem nisi apostolicæ sedis auctoritas accederet, Romam profectum esse, ibique à Gregorio I V. plenissimè restitutum, deinceps biennio integro & ultrà omnibus episcopalibus officiis functum in Ecclesia Remensi fuisse, eo porrò tempore ordinos se ab illo electione ministrorum Ecclesiæ & magistrorum acclamatione. Denique hinc firmamentum causæ suæ assumentes quòd cum idem Ebbo impetum atque furorem Karoli Calvi metuens, in cujus ditione constituta erat diœcesis Remensis, ad Ludovicum Germaniæ Regem transisset, & apostolica auctoritate & consensu Episcoporum, dono etiam Ludovici, adeptus fuisset sedem Hildesheimensem, ordinationes ab eo illic patrata nullam reprehensionem habuerant. Contra Hincmarus, qui in loco Ebbonis ordinatus fuerat, contendebat depositionem ejus juxta sacras regulas & traditionem ecclesiasticam ac decreta sedis Romanæ Pontificum, præcipuè verò Leonis magni, recto atque legitimo ordine peractam fuisse secundum suam professionem & subscriptionem à quadraginta tribus Episcopis. notam autem omni mundo fuisse actionem ejus propter quam depositus est. Quibus verbis refer-

lere videbatur eorum audaciam qui dicebant illum per violentiam ejectum esse, quia adversantem sibi habuerat Ludovicum Imperatorem. Addit deinde illum ab apostolica postea sede excommunicatum fuisse, id est, sententiam synodi Gallicanæ adversus eum datam consensu etiam Romani Pontificis fuisse firmatam. Unde & paulò antè negaverat illum auctoritate primæ sedis, id est, apostolicæ, absolutum fuisse; tanquam falsi accularet epistolam Gregorij I V. quam Clerici Remenses proferebant, quam verò falsitatis arguit etiam vetus nota codici Laudunensi adjecta apud Sirmondum in tomo tertio Conciliorum Gallia. Denique epistola illa Gregorij, quæ magna in causam Clericorum ab Ebbone ordinatorum præsidia inducere poterat, ex eo quoque falsitatis argui potest quòd in synodis per ea tempora celebratis adducta non fuit, & anno primùm DCCCXVI. apud Trevas visa est, ut Hincmarus scribit in epistola LV I I. ad Anastasium Abbatem. Tum addit: *Qua utrum à Gregorio, cui successit Sergius, data fuerit annon, ex scrinio sanctæ sedis Romana, ut credimus, sciri valebit.* Nam si verè restitutus à Gregorio fuit Ebbo, cur cum Sergius I V. à sacerdotali officio repulit, laica antùm communionem dignatus? Ita enim factum à Sergio produnt gesta pontificalia quæ sub nomine Anastasij circumferuntur apud Hincmarum & in vulgatis Anastasij editionibus, tum etiam nota illa codicis Laudunensis. Quòd itaque Ebbo post damnationem suam ministerium episcopale usurpavit, contra canones factum. *Postea verò, inquit, sine ulla regulari restitutione idem ministerium episcopale, quo se privaverat, contra sacros canones usurpavit. Sed & usque ad terminum vitæ suæ, cum ferè decem & septem annis post damnationem suam vixerit, eandem sedem, qua regulariter se privavit, canonicè non repetiit, nec obtinuit, neque ullum canonica sua restitutionis documentum synodo cuilibet vel principibus terræ ac populis, qui eum damnatum fuisse noverant, secundum regulas sacras ostendit.* Refellit deinde eam partem libelli Clericorum Remensium in qua aiebant Ebbonem canonicè restitutum ab Episcopis fuisse cum auctoritate sedis apostolicæ. *Et si quis, inquit, vult dicere eum fuisse regulariter consensu Episcoporum vel sedis*

apostolica restitutum, doceat à quibus & ubi ille consensus restitutionis sit gestus, si secundum Ecclesie regulas celebratus, si paterna traditione profectus, si majorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus, si ad primam sedem, cujus intererat, de sententia qua tenebatue obstrictus secundum regulas est relatum, si eadem qua ligavit absolvit. Si hæc ita gesta non sunt, cum nec à Pontificibus legitime & ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nulla seculari potestate potuit præter Ecclesie tramitem prorsus absolvi. Perstringit itaque Præceptum Lotharij, cujus auctoritate visus est Ebbo recepisse sedem suam. Jam quoad ordinationes ab illo peractas in diocesi Hildesheimensi, quas nullis contradictionibus jactatas fuisse aiebant, respondet Hincmarus malis exemplis utendum non esse, & contra omnem auctoritatem factum esse quòd in provincia Moguntina ministrare permissus est. Sed dicitur, inquit Hincmarus in synodo Sueffionensi tertia, usque ad vita sua terminum episcopale ministerium in omnibus ecclesiasticis muniis peregisse. Quæ præsumptio à sanum sapientibus non sumitur in exemplum. Et paulò post: Quia denique in Moguntina provincia ministravit, contra omnem auctoritatem esse cognoscitur.

IN HILTINESHAIM] Vulgò Hildesheim. Trithemius in Chronico Hirsaugiensi scribit Ebbonem Episcopum Hildesheimensem interfuisse anno DCCCXXXVIII. in consecratione Ecclesie Hirsaugiensis. in quo illum falsum fuisse manifestum est. Nam ex epistola synodica Concilij Tricastini ad Nicolaum Papam, tum ex Hincmaro, denique ex libello Clericorum Remensium, constat illum ad sedem Hildesheimensem transisse post annum tantum DCCCXLIV. cum ablata sibi tum esset omnis spes recuperandæ sedis Remensis. Ex iisdem testimoniis, tum etiam ex isto capite Rhabani, colligitur illum cathedram Hildesheimensem tenuisse reliquo vitæ suæ tempore. Et tamen idem Trithemius scribit Alfridum factum fuisse Episcopum Hildesheimensem anno DCCCXLVII. eamque Ecclesiam rexisse annis viginti & octo. Quare necesse est heic quoque falsum esse Trithemium, cum Ebbo superstes fuerit usque ad annum DCCCLI.